

Gwybodaeth i Ymgeiswyr:

Aelodau Anweithredol Swyddfa Archwilio

Cymru

Swyddfa Archwilio Cymru

Medi 2026

Cyflwyniad

Diolch am fynegi diddordeb yn rôl Aelod Anweithredol o Swyddfa Archwilio Cymru.

Er mwyn gosod y cyd-destun, Archwilydd Cyffredinol Cymru yw archwilydd allanol statudol annibynnol y sector cyhoeddus datganoledig yng Nghymru.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn gorff corfforaethol sy'n cynnwys Bwrdd statudol ag iddo naw aelod sy'n cyflogi staff ac yn darparu adnoddau eraill i'r Archwilydd Cyffredinol, sydd hefyd yn Brif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu'r Bwrdd Mae'r Bwrdd yn monitro ac yn cynghori'r Archwilydd Cyffredinol ynghylch arfer ei swyddogaethau.

Gyda'i gilydd, mae'r Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru yn gweithredu o dan ymbarél Archwilio Cymru.

Sefydlwyd Swyddfa Archwilio Cymru fel corff corfforaethol o dan [Ddeddf Archwilio Cyhoeddus \(Cymru\) 2013](#) (Deddf 2013) a dechreuodd ei hystod lawn o swyddogaethau ar 1 Ebrill 2014.

Bydd Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru (y Bwrdd) yn cynnwys naw aelod, y bydd pump ohonynt yn aelodau anweithredol (gan gynnwys y Cadeirydd) ynghyd ag Archwilydd Cyffredinol Cymru a thri o gyflogeion Swyddfa Archwilio Cymru. Penodir yr aelodau anweithredol gan Senedd Cymru (a adwaenir yn gyffredinol fel 'y Senedd'). Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn enwebu un aelod sy'n gyflogedig, i'w benodi gan yr aelodau anweithredol, a'r aelodau anweithredol sy'n penodi'r ddau arall yn dilyn balot staff Swyddfa Archwilio Cymru.

Mae'r Senedd am benodi Aelod Anweithredol i'r Bwrdd, i ddechrau ar 16 Mawrth 2027.

Os oes gennych chi unrhyw ymholiadau ynghylch y rôl, y broses recriwtio, neu os oes angen cyngor arnoch ar y ffordd orau i gyflwyno'ch cefndir, eich sgiliau a'ch profiad yn eich cais, cysylltwch â: Gareth Price, Clerc y Pwyllgor Cyllid, Gareth.Price@senedd.cymru.

Archwilydd Cyffredinol Cymru

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ddeiliad swydd statudol sy'n gyfrifol am amrywiaeth o swyddogaethau archwilio, gan gynnwys archwilio cyfrifon y mwyafrif o gyrff cyhoeddus yng Nghymru. Mae pŵer gan y swydd, hefyd, i gynnal archwiliadau gwerth am arian. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn annibynnol ar Lywodraeth Cymru a'r gyrff eraill a gaiff eu harchwilio ac mae ganddo ddisgresiwn ynghylch sut y caiff swyddogaethau'r swydd honno eu harfer. Ar hyn o bryd, mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gyfrifol am archwilio oddeutu £30 biliwn o wariant cyhoeddus yng Nghymru.

Swyddfa Archwilio Cymru

Ar 1 Ebrill 2014, trosglwyddodd y cyfrifoldeb dros gyflogi staff, dal eiddo a sicrhau gwasanaethau o'r Archwilydd Cyffredinol i Swyddfa Archwilio Cymru. Mae'r sefydliad yn cyflogi oddeutu 300 o staff a'r Archwilydd Cyffredinol yw ei Brif Weithredwr a'i Swyddog Cyfrifyddu. Mae'r [Strategaeth Pum Mlynedd](#) yn nodi pwrpas, gweledigaeth a ffocws Archwilio Cymru ar gyfer 2022-2027. Mae gwybodaeth am y diwylliant a gweithio i Archwilio Cymru ar gael ar [wefan Archwilio Cymru](#).

Prif gyfrifoldebau'r Bwrdd

Ar y cyd â'r Archwilydd Cyffredinol, mae'r Bwrdd yn gyfrifol am:

- baratoi cynllun blynyddol ac adrodd ar gynnydd o ran ei gyflawni;
- paratoi amcangyfrif blynyddol o incwm a threuliau a chynllun ar gyfer codi ffioedd;
- paratoi ac adolygu cod ymarfer i ymdrin â'r berthynas rhwng Swyddfa Archwilio Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol.

Mae gan y Bwrdd gyfrifoldeb goruchwyllo a llywodraethu mewn perthynas â Swyddfa Archwilio Cymru a swyddogaethau statudol penodol, gan gynnwys:

- monitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol ar arfer ei swyddogaethau. Yn y pen draw, fodd bynnag, mae'r cyfrifoldeb am arfer y swyddogaethau hynny, gan gynnwys rhaglen waith yr Archwilydd Cyffredinol a'r adnoddau a fydd yn ofynnol ganddo, yn nwylo'r Archwilydd Cyffredinol yn unig;

- darparu adnoddau ar gyfer arfer swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol, fel drwy gyflogi staff a defnyddio gwasanaethau contractwyr;
- paratoi, adolygu a diwygio cynllun ar gyfer codi ffioedd, a gosod hwn (ac unrhyw adolygiad) gerbron y Senedd;
- ystyried a ddylid argymhell person/cwmni i'r Senedd i archwilio cyfrifon Swyddfa Archwilio Cymru;
- cynghori'r Archwilydd Cyffredinol ar baratoi neu adolygu cynllun ar gyfer dirprwyo'r gwaith o arfer ei swyddogaethau;
- trefnu i ddarparu gwasanaethau neu gymorth gan yr Archwilydd Cyffredinol (yn dilyn ymgynghoriad â'r Archwilydd Cyffredinol) a chan Swyddfa Archwilio Cymru.

Caiff y Bwrdd ddirprwyo ei swyddogaethau i unrhyw rai o'i aelodau, pwyllgorau, cyflogeion neu ddarparwyr gwasanaethau, ac eithrio ei swyddogaethau o baratoi'r amcangyfrif, y cynllun blynyddol, adroddiadau blynyddol ac interim, pennu rheolau gweithdrefnol Swyddfa Archwilio Cymru, argymhell archwilydd allanol a phenodi person i arfer swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol dros dro.

Mae gan y Bwrdd ddyletswydd i gyflawni swyddogaethau Swyddfa Archwilio Cymru yn effeithiol ac yn effeithlon.

Ar hyn o bryd mae'r Bwrdd yn cynnal chwe chyfarfod ym mhob blwyddyn ariannol, a gynhelir yn bersonol dros ddau ddiwrnod i ymdrin â materion strategol a busnes. Mae cyfarfodydd wedi'u hamserlennu i gyd-fynd â dyddiadau allweddol yng nghylch busnes Swyddfa Archwilio Cymru. At hynny, mae'n cynnal Diwrnod Datblygu blynyddol wyneb yn wyneb a gynhelir ar y cyd â'r Tîm Arwain Gweithredol. O bryd i'w gilydd gellir trefnu sesiynau pellach at ddibenion hyfforddiant Bwrdd neu er mwyn delio â busnes brys.

Mae'r Bwrdd wedi sefydlu dau bwyllgor: y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg, a'r Pwyllgor Tâl ac Adnoddau Dynol, gyda'r naill a'r llall yn cyfarfod bedair gwaith y flwyddyn. Mae cyfarfodydd pwyllgor yn cael eu cynnal yn rhithwir ar hyn o bryd ond efallai y caiff hyn ei adolygu. Penodir aelodau anweithredol ar draws y pwyllgorau hyn.

Safbwynt Aelod Anweithredol

Ar ôl imi ymddeol yn 2022, yn dilyn 36 mlynedd yn y sector cyhoeddus, roedd yn bleser ac yn anrhydedd ymuno â Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru. Yr hyn a ddenodd fi at y rôl oedd y cyfle i ddefnyddio fy mhrofiad mewn ffordd wahanol, gan gefnogi sefydliad y mae ei waith yn bwysig i bobl a gwasanaethau cyhoeddus ledled Cymru. Drwy gydol fy ngyrfa, rwyf wedi bod yn angerddol dros wella ac arloesi gwasanaethau cyhoeddus. Mae gen i brofiad strategol a gweithredol ar lefel uchel ar draws y sector cyhoeddus yng Nghymru, yn enwedig ym meysydd iechyd a llywodraeth leol.

Cyn ymuno â'r Bwrdd, roeddwn i wedi gweithio'n agos iawn gyda phobl o Archwilio Cymru dros nifer o flynyddoedd ac roeddwn bob amser yn gwerthfawrogi eu dirnadaeth, eu proffesiynoldeb a'u hymrwymiad i gefnogi gwasanaethau cyhoeddus gwell. Fe wnaeth y profiad hwnnw i mi werthfawrogi pa mor hanfodol yw gwaith Archwilio Cymru i helpu cyrff cyhoeddus i weithio'n dda ac i wneud gwahaniaeth go iawn i bobl Cymru.

Cefais fod y rôl yn un werth chweil a ddiddorol Mae wedi rhoi cyfle i mi rannu fy mhrofiad o arwain ar lefel uchel, cydweithio a gweithio mewn partneriaeth yn ystod trafodaethau'r Bwrdd, ynghyd â dealltwriaeth ymarferol o'r heriau y mae cyrff cyhoeddus Cymru yn eu hwynebu. Mae'n rôl lle mae gwahanol safbwyntiau'n cael eu gwerthfawrogi, a lle gall herio yn adeiladol, gwrando yn astud a meddu ar farn gadarn wneud gwahaniaeth gwirioneddol.

Os ydych chi'n meddwl am roi cynnig arni, byddwn yn eich annog yn gryf i wneud hynny. Nid oes angen i chi fod yn archwilydd i wneud cyfraniad gwerthfawr. Mae'r Bwrdd yn cael budd o brofiad pobl sy'n gallu meddwl yn strategol, gofyn cwestiynau adeiladol, gweithio ar y cyd a dod â phrofiadau a safbwyntiau gwahanol i'r drafodaeth. Mae Archwilio Cymru yn sefydliad sydd â phobl ymroddedig wrth ei wraidd, ac mae'r rôl yn cynnig cyfle gwerth chweil i gefnogi gwaith sy'n bwysig i bobl a gwasanaethau cyhoeddus ledled Cymru.

Bethan Jones, Aelod Anweithredol, Swyddfa Archwilio Cymru

Manyleb y person

Bydd yr ymgeisydd llwyddiannus yn gallu dangos ei fod yn bodloni'r cymwyseddau hyn:

- y gallu i ddadansoddi gwybodaeth gymhleth a gwneud penderfyniadau cadarn;
- y gallu i feddwl yn strategol i herio a dylanwadu ar y broses o wneud penderfyniadau;
- dealltwriaeth o arferion archwilio cyfredol;
- profiad o sicrhau llywodraethu effeithiol ar lefel uwch reolwyr neu ar lefel bwrdd;
- sgiliau rhyngpersonol rhagorol i hwyluso cydweithio;
- ymwybyddiaeth o'r materion sy'n wynebu cyrff cyhoeddus yng Nghymru.

Dymunol

- Profiad o gadeirio;
- Profiad archwilio lefel uchel yn ddiweddar.

Telerau'r penodiad

Tâl

Aelod Anweithredol: £12,500 y flwyddyn, amhensiynadwy, tua 2-3 diwrnod y mis.

Treuliau teithio a chynhaliaeth a ddefnyddiwyd yn briodol ac yn angenrheidiol, sy'n cydymffurfio â pholisïau a gweithdrefnau Swyddfa Archwilio Cymru.

Gellir addasu tâl Aelodau Anweithredol yn ystod cyfnod penodol y penodiad pe bai unrhyw Aelodau o'r Bwrdd yn y dyfodol yn cael eu penodi ar gyflog uwch.

Hyd

Caiff aelodau anweithredol eu penodi am gyfnod penodol o hyd at 4 blynedd, a bydd y panel penodi'n penderfynu ar union hyd y penodiad. Ni chaiff aelodau eu penodi fwy na dwywaith (gyda phob penodiad am gyfnod o hyd at 4 blynedd).

Lleoliad

Cynhelir cyfarfodydd Bwrdd a sesiynau datblygu wyneb yn wyneb fel arfer, yng Nghaerdydd yn ogystal â mannau eraill yng Nghymru. Gall y rhain olygu aros dros nos o bryd i'w gilydd.

Statws

Mae'r aelodau anweithredol yn ddeiliaid swyddi yn Swyddfa Archwilio Cymru yn hytrach nag yn gyflogeion y Senedd.

Cymhwysedd: Gweithgareddau Gwleidyddol ac Allanol

Yn unol â'r darpariaethau anghymhwysu statudol yn Neddf 2013 ac i leihau'r risg o wrthdaro buddiannau, ni fydd rhai pobl yn cael eu hystyried i'w penodi, sef:

- Aelodau o'r Senedd neu'r rheini sy'n ymgeisio i fod yn Aelodau o'r Senedd;
- Aelodau cyrff seneddol eraill y DU;
- deiliaid unrhyw swydd y gellid penodi person iddi, neu y gellid ei argymhell neu ei enwebu i'w benodi, gan neu ar ran:
 - Y Goron;

- y Senedd; neu
- Comisiwn y Senedd;
- Aelodau o staff Comisiwn y Senedd neu staff Llywodraeth Cymru a phobl a gaiff eu cyflogi gan Aelodau'r Senedd neu grŵp o Aelodau'r Senedd;
- Aelodau o Fwrdd Taliadau Annibynnol y Senedd;
- y Cwnsler Cyffredinol (os nad yw'r person hwnnw'n Aelod o'r Senedd);
- person sydd wedi'i benodi fel Cyfarwyddwr Anweithredol Llywodraeth Cymru neu Gynghorwyr Annibynnol i Gomisiwn y Senedd;
- cyflogeion neu aelodau o unrhyw gorff y mae Archwilydd Cyffredinol Cymru yn archwilydd arnynt.

Yn unol ag [egwyddorion Nolan ar gyfer bywyd cyhoeddus](#), bydd unrhyw amgylchiadau eraill a allai arwain at wrthdaro buddiannau sylweddol yn cael eu hystyried wrth drafod ymgeiswyr ar gyfer penodiad.

Atgoffir ymgeiswyr o'u cyfrifoldebau i fod yn fodlon nad ydynt wedi'u hanghymhwyso rhag gwasanaethu fel Aelod o'r Bwrdd drwy gyfeirio at [baragraff 26 o Atodlen 1 i Ddeddf 2013](#). Bydd unrhyw faterion o ran anghymwyso neu wrthdaro a ddatgelir fel rhan o'r broses recriwtio yn cael eu trafod ag ymgeiswyr ar adeg briodol.

Mae'n bosibl, felly, y bydd angen i ymgeiswyr llwyddiannus roi'r gorau i rai swyddi allanol fel un o amodau eu penodiad.

Y Broses Ddethol

Bydd panel sy'n cynnwys Cadeirydd Pwyllgor Cyllid y Senedd, Cadeirydd Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru ac un o uwch-swyddogion y Senedd yn ymgymryd â'r broses ddethol ar gyfer penodiadau ac yn gyfrifol am y broses honno. Bydd y Panel yn rhoi sylw dyledus i'r egwyddor y dylai pawb gael cyfle cyfartal. Bydd gweithwyr adnoddau dynol proffesiynol y Senedd yn cefnogi'r Panel.

Bydd y Pwyllgor Cyllid yn ystyried argymhellion y panel, yn cytuno ar y penodiadau, ac yn gosod adroddiad gerbron y Senedd yn cadarnhau ei benderfyniadau.

Er mwyn hwyluso'r cyfnod pontio, a chan ddibynnu ar eu hymrwymyiadau eraill, mae'n bosibl y gofynnir i'r ymgeiswyr llwyddiannus arsylwi ar gyfarfodydd y Bwrdd a chymryd rhan mewn rhaglen gynefino cyn eu penodi'n ffurfiol.

Cyflwyno cais

Ymarfer recriwtio di-enw yw hwn a bydd pob cais yn ddienw er mwyn osgoi rhagfarn. Gwneir penodiadau ar sail teilyngdod, yn dilyn proses deg a thryloyw.

- Gallwch wneud cais trwy gyflwyno CV, a datganiad ategol sy'n amlinellu'r hyn wnaeth eich cymell i wneud cais am y rôl, a sut rydych yn bodloni'r fanyleb person (dim mwy na dwy ochr A4 o hyd). Gwnewch yn siŵr eich bod yn rhoi sylw i'r gofynion allweddol a nodir ym manyleb y person. Bydd y cymwyseddau'n cael eu defnyddio fel rhan o'r broses asesu.
- Os credwch y byddech yn ychwanegu gwerth at y bwrdd ond nad ydych yn bodloni'r holl gymwyseddau a amlinellir yn y fanyleb person, hoffem glywed gennych o hyd. Eglurwch y gwerth y byddech yn ei gynnig yn eich datganiad ategol.
- Er mwyn sicrhau bod ymgeiswyr yn bodloni'r meini prawf cymhwysedd ar gyfer y rolau hyn, bydd angen i chi gwblhau a chyflwyno ffurflen Cymhwystra: Gweithgareddau Gwleidyddol ac Allanol gyda'ch cais i ganiatáu i wiriadau perthnasol gael eu cynnal.
- Rhowch fanylion dau ganolwr. Dim ond gyda'ch caniatâd chi y byddwn yn cysylltu â chanolwyr a hynny dim ond os byddwch chi ar y rhestr fer.

- Gofynnir hefyd i ymgeiswyr lenwi a chyflwyno ffurflen monitro Cyfle Cyfartal gyda'ch cais. Rydym yn awyddus i sicrhau bod y swyddi hyn yn hygyrch i bob aelod o'r gymuned a byddwn yn defnyddio'r data hyn i fonitro ein cynnydd wrth gyflawni hynny.

Sut i wneud cais

- Cyflwyno CV a datganiad ategol, ffurflen Cymhwysra: Gweithgareddau Gwleidyddol ac Allanol a ffurflen monitro Cyfle Cyfartal i Swyddi@senedd.cymru.
- Bydd eich enw ac unrhyw wybodaeth arall sy'n datgelu pwy ydych chi yn cael eu tynnu oddi ar eich CV a datganiad personol pan fyddwch yn cyflwyno eich cais.
- **Y dyddiad cau ar gyfer ceisiadau yw canol nos 23 Hydref 2026. Cydnabyddir pob cais sy'n dod i law. Ni dderbynnir ceisiadau unwaith bod y broses o greu'r rhestr yn mynd rhagddi.**
- Rydym yn falch o weithredu o dan y Cynllun Cyflogwr Hyderus o ran Anabledd. Mae'r cynllun yn sicrhau cyfweiliad ar gyfer pobl anabl os ydyn nhw'n bodloni isafswm y gofynion angenrheidiol ar gyfer y rôl. Os hoffech chi Gyflwyno cais o dan y Cynllun Cyflogwr Hyderus o ran Anabledd, rhwch wybod i dîm Adnoddau Dynol y Senedd pan fyddwch chi'n cyflwyno eich cais.
- Os hoffech siarad ag aelod presennol o'r bwrdd am y rôl hon, cysylltwch ag Ysgrifennydd Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru, Katherine.Drysdale@archwilio.cymru.
- Os oes gennych unrhyw ymholiadau am y broses recriwtio a'ch cymhwysra ar gyfer y rôl, cysylltwch â Gareth Price, Clerc y Pwyllgor Cyllid, Gareth.Price@senedd.cymru.
- Cysylltwch â ni am sgwrs os oes angen unrhyw addasiadau rhesymol arnoch ar gyfer unrhyw ran o'r broses recriwtio hon. Anfonwch e-bost at swyddi@senedd.cymru cyn gynted â phosibl a byddwn yn cysylltu â chi i drafod gofynion ac unrhyw gwestiynau sydd gennych.

Ar ôl y dyddiad cau, ac yn dilyn y broses o lunio rhestr hir, bydd y panel penodi yn llunio rhestr fer, gan asesu addasrwydd ymgeiswyr ar gyfer y rôl yn seiliedig ar dystiolaeth a ddarperir yn y CV a'r datganiad ategol.

Bydd Tîm Adnoddau Dynol Comisiwn y Senedd yn cysylltu'n uniongyrchol â chi i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i chi am statws eich cais. Os byddwch chi'n llwyddiannus yn y cam llunio rhestr fer, mae cyfweiliadau wedi'u trefnu ar gyfer dydd Llun 7 Rhagfyr a dydd Llun 14 Rhagfyr 2026. Rhowch wybod inni pa un sydd orau gyda chi, neu os ydych chi'n rhagweld problemau gyda'r naill ddyddiad neu'r llall.

Amrywiaeth a Chynhwysiant

Bydd y broses recriwtio'n cael ei chynnal yn unol ag egwyddorion cyfle cyfartal – mae hyn yn golygu y dylai pawb gael yr un cyfleoedd ar sail eu gallu, eu cymwysterau a'u haddasrwydd ar gyfer y rôl.

Rydym, felly, yn croesawu ceisiadau o bob rhan o'r gymuned, waeth beth fo'u hoedran, rhywedd, ethnigrwydd, cyfeiriadedd rhywiol, ffydd neu anabledd, o bob cefndir a gyda llawer o sgiliau, profiad a safbwyntiau gwahanol.

Caiff pob penodiad ei wneud yn ôl teilyngdod.

Swyddfa Archwilio Cymru: Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2026-30